

SHAMROCK

FINNISH-IRISH SOCIETY RY 4/2022

Elokuva,
IHMISET JA IRLANTI

ENSI KERTAA NYYRIKISSÄ // HAUDOISTA, OVISTA // HYVÄÄ JOULUA, KILLARNEY

SISÄLTÖ

Pyöröovet, elävät ja kuolleet	3
Joulu Killarneyssa	6
Ihana elokuva Irlannista	8
Sulosointuja Nyyrikissä	13
Tapahtumia	15

TOIMITUS

Päätoimittaja Matti Sovijärvi
matti.sovijarvi.sartia@gmail.com

Toimitussihteeri Seppo Nousiainen

Ulkoasu Elena Räsänen, Offsetpaino L. Tuovinen Ky

ILMOITUKSET

Seppo Nousiainen (seppo.nousiainen@welho.com)

ISSN 0783-6775

Offsetpaino L. Tuovinen Ky
Kuopio 2022
www.tuovinen.eu

KANNEN KUVA

*Brid Brennan ja James Cosmo
Rakkaani merikapteeni
-elokuvassa, sen onnellisimpina
hetkinä. Ote elokuvasta.*

A big, Small Christmas Pikkujoulu

Suomi-Irlanti Seuran perinteinen pikkujoulu järjestetään Molly Malone's -ravintolassa perinteiseen tapaan 5.12., Irlannin itsenäisyyden päivänä ja Suomen itsenäisyyspäivän aattona.

**MOLLY MALONE'S,
5th OF DECEMBER AT 5.30 P.M.**

The traditional Small Christmas party will take place in in Molly Malone's on the 5th of December on the 100th anniversary of the Irish independence.

JUHLIEN AIKA

Melkein kaikesta on tänä syksynä kulunut sata vuotta. Meidän, siis Suomi-Irlanti Seuran, näkökulmasta tärkein oli ehkä Irlannin itsenäisyys, joka oli tosin saavutettu jo vuotta aikaisemmin, kun **Irlanti** ja **Iso-Britannia** sopivat rauhasta Irlannin itsenäisyysodan lopuksi. Sopimukseen sisältyi vuoden harkinta-aika, kuin avioerossa, mutta pitempi.

Irlanti sai tuossa rauhassa vapaa-valtion aseman: se oli aika itsenäinen, säilyi osana brittien kansainyhteisöä ja kuningaskin sai pitää kruununsa ja päänsä myös Irlannin lainsäädännössä. Ei häntä Irlannissa kuitenkaan näkynyt, mikä oli viisasta.

Tuona vuonna 1922 tapahtui kaikkea muutakin tärkeää: **James Joycen Odysseus** eli **Ulysses** julkaistiin, Suomen kansallisbaletti aloitti toimintansa ja faarao **Tutankhamonin** koskematon hauta löydettiin. Ikäviä asioita: sisäministeri **Heikki Ritavuori** ammuttiin, Akateeminen Karjala-Seura ja Hitler-Jugend perustettiin, **Josif Stalin** nimitettiin NKP:n pääsihteeriksi. Irlannissa ammuttiin sekä parlamentin puheenjohtaja **Arthur Griffith** että koko maan itsenäisyysprosessin tärkein hahmo **Michael Collins**. **Mussolinista** tuli Italian pääministeri.

Doris Day, omaa sukuaan **von Kappelhoff**, syntyi.

Totisesti ne olivat outoja aikoja.

Nykyiset ajat muistuttavat vähän liikaa sadan vuoden takaisia. Tasa-arvoistumista on toki tapahtunut: nyt ammutaan viattomia nuoria miehiä, valtionpäämiehet ja muut dignitaarit ovat saaneet olla rauhassa. Haudassa olemme toki kaikki tasa-arvoisia. Mutta ääri liikkeitä ovat taas nousussa ja poliittiset johtajat valehtelevat enemmän kuin sataan vuoteen – ainakin suurvaltojen päälliköt.

Juhlitaan hyviä asioita, kuten pienten valtioiden itsenäisyyttä ja joulua ja koetetaan torjua ne pahat. Jos Yhdysvallat olisi antanut Himars-ohjuksiaan – tai jotain vastaavaa – irlantilaisille sata vuotta sitten, tuhansia nuoria miehiä olisi jäänyt henkiin. Hyvien on puolustauduttava pahassa maailmassa.

MATTI SOVIJÄRVI
Päätoimittaja

IT IS TIME TO CELEBRATE

It is a hundred years from almost everything. We, that is the **Finnish-Irish Society**, think that the most important thing happened a hundred years ago was the Irish independence, actually achieved a year earlier in the negotiations between Ireland and Britain. In the agreement a time of consideration was decreed – like in a divorce, but longer than in the current Finnish legislation.

Ireland became a Free State, a British Dominion, with a British king. He never visited Ireland. That was wise.

All kinds of things happened in 1922. **James Joyce's Ulysses** was published, **Tutankhamun's** intact tomb was found, the Finnish National Ballet started its operations.

Bad things happened, too. Both **Arthur Griffith**, the Chair of Dáil Éireann and **Michael Collins**, the brains of Irish independence, were shot, **Josif Stalin** became the First Secretary of the Communist Party of the Soviet Union, Hitler-Jugend was founded. **Benito Mussolini** became the youngest ever prime minister in Italy.

Doris Day, née **von Kappelhoff**, was born.

Verily, those were strange times.

These days are a bit too much like the ones a hundred years ago. There is strange equality, tough. Instead of political leaders and heads of state, young, innocent men are shot to death. But then again, the political leaders lie more than ever, just like in the days leading to the Second World War. The political leaders of the great nations, that is. In the grave we are equal, of course.

But as long as the sun rises every morning, we should celebrate. There are things worth celebrating: the independence of small nations, Christmas, peace and democracy in large parts of the world. We should celebrate the good things and fight the bad ones. If only the Americans had given Himars-missiles - or something similar - to the Irish a hundred years ago, many thousand young men, both Irish and British, had lived their full lives. The good must defend themselves.

MATTI SOVIJÄRVI
The Editor

Yksi perinteistä oli omenain
syöminen ilman käsien
apua, joko narun päästä tai
saavista kellumasta.

SATOKAUDEN PÄÄTÖS – *samhainista halloweeniin*

Maatalousyhteiskunnissa on eletty luonnon ja maatalousvuoden syklin mukaan, jolloin on luontevaa että syksyyn, satokauden loppuun, liittyy jonkinlaista juhlintaa. Suomessa on silloin historiallisesti vietetty **kekriä** ja Irlannissa **samhain**-nimistä kelttien juhlaa, jolla on muinaiset juuret.

Katja Ritari, kuvat Wikimedia Commons

Se mainitaan esimerkiksi monissa keskiaikaisissa tarinoissa aikana, jolloin tämän ja tuonpuoleisen väliset portit ovat auki ja erilaisia yliluonnollisia voimia liikkeellä. Huono-onninen sankari voi silloin myös ajautua seikkailuun haltiakumpujen alla sijaitsevassa haltioiden valtakunnassa, jossa aika kulkee eri tahtiin meidän maailmamme kanssa.

Samhain ei kuitenkaan ole pelkästään muinaisten tai keskiajan kelttien juhla, vaan se on pitänyt pintansa aina meidän

aikoihimme asti. Tuntemme mainintoja sen viettämiseen kansanperinteessä ja vielä 1900-luvulle asti. Samhainia vietettiin loka-marraskuun vaihteessa ja silloin oli tapana muistaa vainajia ja viettää juhlia. Samhainissa oli kyse satokauden päätöksessä ja vuoden pimeän puoliskon alkamisesta, jolloin oli luontevaa pysähtyä juhlimaan satokauden antimista. Tähän aikaan vuodesta karja myös ajettiin kesälaitumilta talvehtimaan talvilaitumille ja samalla karjaa myös teurastettiin,

mikä tarjosi yltäkylläisesti syötävää.

Monilla alueilla oli tapana polttaa kokkoja samhainin yhteydessä. Tuli toi valoa pimeyteen, mutta sillä uskottiin myös olevan puhdistava ja suojaava vaikutus. Esimerkiksi karja saatettiin ajaa kahden kokon välistä ja näin suojata se pahojen voimien vaikutukselta ja turvata karjan selviäminen talven yli. Samhainin aikaan oli tapana myös uusia talon oveen kiinnitetty oljista tehty risti suojaamaan taloa ja sen väkeä taas vuoden ajan.

Yksi samhainin vanhoista perinteistä oli naamioituminen, esimerkiksi kasvojen peittäminen sopivalla säkkikankaalla.

Samhainin perinneruokaa oli barmbrack, johon leivottiin kolikko vaurauden edistämiseksi tai vaikkapa sormus parionneen antamaan. Tämä on kaupallinen versio, jossa oli korkeintaan sormus.

PUOLISO HAUSSA

Samhain oli myös ennustusten aikaa. Samalla tavoin kuin meillä yritetään juhanuksena nähdä unta tulevasta sulhasesta keräämällä kukkia tyynyn alle, Irlannissa on ollut tapana leikata pieni tukko omia hiuksia ja heittää se samhainina tuleen toivoen tulevan sulhasen ilmestyvän uneen seuraavan yönä. Jos oli jo joku mieltietty mielessä, saattoi ennustaa

toivotun parisuhteen onnellisuutta heittämällä pähkinän kuorineen tuleen. Jos kuoren puolikkaat pokahtivat tulesa erilleen, ei parisuhteella olisi luvassa onnellista tulevaisuutta, mutta jos ne taas hiiltäisivät yhdessä, parisuhteesta tulisi onnellinen.

Yksi tapa ennustaa tulevaa puolisoa oli kuoria omenankuori yhtenä yhtenäisenä nauhana ja heittää se olan yli, jolloin sen muodosta saattoi koittaa selvittää

tulevan puolison nimen ensimmäistä kirjainta. Samhainin aikaan on tapana myös leipoa **barmbrack** (iiriksi bairín breac eli pilkullinen leipä) leipiä tai kakkuja. Kyseessä on tavallista leipää makeampi rusinoilla maustettu leivonnainen, jonka sisään oli tapana leipoa erilaisia esineitä, jotka ennustivat saajalleen tulevaisuutta. Esimerkiksi kolikko lupasi vaurautta, sormus naimaonnea, rievun palanen huonoa onnea, papu köyhyyttä ja herne sitä ettei pääse naimisiin. Barmbrack leipiä myydään nykyäänkin supermarketeissa, mutta niissä on yleensä piilotettuna vain sormus.

Omenat ja pähkinät olivat perinteisiä samhainin ajan herkkuja ja ennustusten lisäksi niitä saatettiin käyttää erilaisiin kisailuihin. Perinteinen kisa oli yrittää napata suulla vesisaavissa kelluva omena tai narun päässä roikkuva omena ilman käsien apua.

Myös samhainin kansanperinteeseen kuuluu ajatus tämän- ja tuonpuoleisen porttien auki olemisesta, joka löytyy jo keskiaikaisista tarinoista. Samhainina muisteltiin edesmenneitä ja juhlapöytään saatettiin kattaa paikka edesmenneelle sukulaiselle. Kuolleiden lisäksi myös muiden ylliluonnollisten olentojen uskottiin olevan liikkeellä ja ulos saatettiin jättää syötävää tai juotavaa haltijoille ja muille hengille pitämään nämä tyytyväisinä.

Samhainiin on myös kuulunut perinne pukeutua tunnistamattomaksi mahdollisesti hämätäkseen ja karkottaakseen samhainin yönä liikkeellä olevia henkiä. Perinteisesti naamiot olivat tietenkin kotitekoisia, esimerkiksi säkkikankaasta tehtyjä. Monilla alueilla tapana oli kulkea näin naamioituneena ovelta ovelle ja pyytää joko syötävää tai polttopuuta samhainin kokkoa varten.

Irlannissa tällaisen kulkueen oli tapana kantaa joko koristeltua hevosen kalloa tai jonkinlaista keppihevosta, jota kutsuttiin nimellä **Láin bhán** eli valkoinen tamma. Skotlannissa puolestaan nuoret miehet kiersivät naamioituneina ovelta ovelle ja uhkasivat tehdä kepposia ellei heitä toivoteta tervetulleeksi.

Tapa tehdä kepposia samhainin yönä tunnettiin monilla muillakin alueilla. Tästä tietenkin on saanut juurensa Yhdysvalloissa tunnettu **Trick or treat**-perinne, jossa lapset kulkevat pelottavasti naamioituneina ovelta ovelle sanoen "karkki tai kepponen". Koko **hallo-ween** onkin oikeastaan samhainin ame-

rikkalainen jälkeläinen, sillä irlantilaiset siirtolaiset veivät samhainin mukanaan uuteen maailmaan, ja siellä se muuntui ja kehittyi nykyisen halloweenin muotoon. Myös kurpitsalyhdyillä on juurensa kelttiläisessä samhainissa, sillä Irlannissa oli tapana kaivertaa lyhtyjä nauriista tai turnipsista. Kurpitsaahan on huomattavasti helpompia kaivertaa kuin näitä kovia juureksia, joten ei mikään ihme, että Irlannissakin nykyisin tehdään amerikkalaisen mallin mukaan kurpitsalyhtyjä.

KRISTILLINEN TAUSTA

Marraskuun alkuun osuu myös kristillinen juhlapäivä, jolloin muistetaan edesmenneitä eli pyhäinpäivä. Varhaisessa kirkossa vietettiin kristittyjen marttyyrien muistopäivää toukokuun noin kolmastoista päivä. Muistopäivän ajankohtaan saattoi vaikuttaa roomalaisen **lupernalia**-juhla, jolloin levottomien henkien uskottiin olevan liikkeellä. Kristinuskolle tyypillistähän oli pyrkiä kristillistämään monet esikristilliset juhlapäivät niiden lakkauttamisen sijaan. Näin siirtymä vanhasta uskonnosta uuteen oli helpompi. Samalla tavoin myös esikristillisiä pyhiä paikkoja, kuten pyhiä lähteitä, kristillistettiin omistamalla ne esimerkiksi jollekin pyhimykselle.

Uskonsa puolesta kuolleita marttyyrejä, joiden uskottiin päässeen heti kuolemansa jälkeen taivaaseen, muistettiin kuitenkin toukokuun sijaan marraskuun alussa jo 800-luvulla Irlannissa ja **Northumbriassa**, Pohjois-Englannissa, missä irlantilaisilla oli vahva vaikutus. Vähitellen tämä juhlapäivä vakiintui muualakin kristikunnassa tähän syksyiseen ja pimeään ajankohtaan, jolloin on luontevaa viedä kynttilöitä ja lyhtyjä haudoille.

Katolisessa kirkossa tämän marraskuun ensimmäisenä vietetyn kaikkien pyhimysten muistojuhlan seuraksi kehittyi keskiajalla seuraavana päivänä vietetty kaikkien uskovien vainajien päivä, jolloin muistettiin kaikkia edesmenneitä. Eng-

lanniksi pyhäinpäivää edeltävä ilta tunnetaan nimellä **All Hallows' eve** eli kaikkien pyhien aatto, mistä juontaa juurensa myös sana halloween.

Luterilaisessa kirkossa ei pyhimyksiä tunneta, joten nimestään huolimatta Pyhäinpäivänä on muistettu kaikkia kuolleita eikä vain pyhimyksiä. Nykyisessä kalenterissamme tämä juhlapäivä tosin on siirretty lähelle osuvaan lauantaihin. Tämä juhla tunnettiin pitkään Suomessa nimellä Pyhäinmiestenpäivä, vaikka pyhimysten joukossa on aina tunnettu myös naisia ihan varhaisimmista marttyyreistä ja luonnollisesti kaikkien kuolleiden jouk-

kiosta naiset ovat aina muodostaneet suunnilleen puolet.

Samhain, kekri, halloween ja pyhäinpäivä osuvat kaikki siis suunnilleen samaan aikaan loka-marraskuun vaihteeseen. On luonnollista, että ihmiset pohjoisella pallonpuoliskolla ovat aina halunneet juhlistaa jollain tavoin satokauden päättymistä ja vuoden kääntymistä pimeään puoliskoonsa. Se on myös luonteva hetki turvata talous pitkää talvea varten, polttaa tulia tai sytyttää kynttilöitä ja uskoa yliluonnollisten voimien olevan liikkeellä.

Ennen kurpitsan eurooppalaistumista samhainin naamiot kaiverrettiin lanttuun tai nauriiseen, tulos oli kaupallista komeasti karmeampi.

VIISAUTTA THIRSTY SCHOLARISSA

Suomi-Irlanti Seura vietti perinteiseen tapaan omaa Samhain-juhlaa. Ohjelmassa oli kaksi oppinutta luentoa pitäjinnään **Katja Ritari** ja **Tom Sjöblom** sekä hienoja musiikkiesityksiä, esittäjinään **Markku Lauren**, kitarat ja sen kaltaiset, **Heikki Kylkisalo**, puristeltavat ja puhallettavat pillit sekä **Arttu Lauren**, miesääni. **Thirsty Scholar** suorastaan pullisteli innostunutta väkeä, aiheesta.

Joulu KILLARNEYSSA

Christmas in Killarney on irlantilais-amerikkalainen joululaulu, jonka on vuonna 1950 tehnyt lauluntekijätiimi **John Redmond, James Cavanaugh** ja **Frank Weldon**. James Cavanaugh oli syntyperältään amerikanirlantilainen.

Kalevi Toosi

Laulu on tullut tunnetuksi **Bing Crosbyn** levytyksenä vuodelta 1951. Se on kuullut myös amerikanirlantilaisen **The Irish Rovers** -yhtyeen ohjelmistoon. Laulun on näiden lisäksi levyttänyt iso joukko muitakin artisteja.

Christmas in Killarney oli alunperin amerikkalainen laulu, vaikkakin irlantilaisaiheinen, eikä sillä muuten ollut yhtymäkohtaa Killarneyn kaupunkiin tai Kerryn kreivikuntaan. Myöhemmin

on kuitenkin uusi yhteys syntynyt. Vuodesta 2008 lähtien on Killarneyn kaupungissa alettu viettää talvifestivaalia juhlin, paraatein, juhlavalaistuksin ja myöhäisiltan auki olevin jouluostosmyymälöin. Ja nimenä näille juhlallisuuksille on tietenkin Christmas in Killarney.

Christmas In Killarney

(John Redmond, James Cavanaugh and Frank Weldon)

*Christmas in Killarney is wonderful to see
Listen to my story and I'll take you back with me*

[Chorus:]

*The holly green, the ivy green
The prettiest picture you've ever seen
Is Christmas in Killarney
With all of the folks at home
It's nice, you know, to kiss your beau
While cuddling under the mistletoe
And Santa Claus, you know of course
Is one of the boys from home*

*The door is always open
The neighbors pay a call
And Father John, before he's gone
Will bless the house and all
Our hearts are light, our spirits bright
We'll celebrate our joy tonight
It's Christmas in Killarney
With all of the folks at home*

[Chorus]

*We'll decorate the Christmas tree
When all the family's here
Around the roaring fire
We will raise a cup of cheer
There's gifts to bring and songs to sing
And laughs to make the rafters ring
It's Christmas in Killarney
With all of the folks at home*

[Chorus]

*We'll take the horse and sleigh
All across the fields of snow
Listening to the jingle bells
And everywhere we go
How grand it feels to click your heels
And dance away to the jigs and reels
It's Christmas in Killarney
With all of the folks at home*

*The holly green, the ivy green
The prettiest picture you've ever seen
I'm handing you no blarney
No matter where you roam
It's Christmas in Killarney
With all of the folks at home*

Joulu Killarneyssa

(John Redmond, James Cavanaugh ja Frank Weldon
suom. sanat Kalevi Toosi)

*Joulu Killarneyssa on ihmeen ihana,
tässä tarinassa sen tahdon kertoa:*

*Niin vihreää on muratti tää,
ei näkymää toista oo viehkeempää
kuin joulu Killarneyssa,
kun kotona kaikki on.
On herttaista, kun armasta
taas mistelin alla saa suudella,
ja joulupukki tietenkä
se pojista joku on.*

*Ja ovi on aina auki,
saa naapurit kyläilemään,
ja isä John hän siunaa kaikki
ennen lähtöään.
Sydän rauhaista, mieli valoista,
voi juhlia tänään ja riemuita
nyt joulua Killarneyssa,
kun kotona kaikki on.*

Niin vihreää on muratti tää...

*Me koristamme joulupuun,
kun koolla perhe on,
ja malja takan loisteessa
suo meille nautinnon.
Taas lahjoja saa jaella
ja laulella tuttuja lauluja,
nyt jouluna Killarneyssa,
kun kotona kaikki on.*

Niin vihreää on muratti tää...

*Me hevosen valjastamme
ja lumisten niittyjen
yli kiitäissämme kuulla voimme
soiton kulkusten.
Taas kantojaan saa kopauttaa
ja jiggit ja reelit saa tanssahtaa
nyt jouluna Killarneyssa,
kun kotona kaikki on.*

*Niin vihreää on muratti tää,
ei näkymää toista oo viehkeempää.
En tahdo liioitella,
mut juhla verraton
on joulu Killarneyssa,
kun kotona kaikki on.*

Elämää JA OHI ELÄMÄN

Vanha mies. Vielä vanhempi talo. Miehen jo aikuinen tytär. Vanha nainen. Uusi rakkaus. Menneisyyden varjot, pitkät ja lyhyet. Pääosan esittäjiä on **Klaus Härön** uudessa elokuvassa **Rakkaani merikapteeni** monia. Yhdessä tärkeässä rooleista on Irlanti ja irlantilaisuus, sen maisemat ja elämä, ihmiset.

Viime vuosina jokainen kirja ja joka toinen elokuva on leimattu autofiktioksi, enemmän tai vähemmän naamioituksi kirjoittajan tai ohjaajan omaelämäkerralliseksi tarinaksi. Tästä elokuvasta tiedämme varmasti, että autofiktiosta ei ole kyse. Sen enempää ohjaaja **Klaus Härö** kuin käsikirjoittajat **Jimmy Karlsson** ja **Kirsi Vikman** eivät ole koskaan olleet irlantilaisia, vanhoja tai merikapteenieja. Rakastuneita varmaankin, mutta niinhän me kaikki. Olisiko tässä yksi elokuvan argumenteista: rakkautta ei kannata pelätä.

Rakkaani merikapteeni on hyvin kansainvälinen elokuva. Tapahtumapaikat ovat Irlannissa, näyttelijät irlantilaisia tai skotteja, ohjaaja tietysti suomalainen, käsikirjoittajat ruotsalainen ja suomalainen, taustalla oleva raha-asiaintuntemus belgialaista. Myös elokuvan musiikki tulee Belgiasta, vaikka elokuvan säveltäjä **Michelino Bisceglia** onkin taustaltaan italialainen. **Aulis Sallinen**, säveltäjä hänkin, sanoi asian joskus varsin viisaasti, tultuaan syytetyksi jälleen kerran karvalakkioopperan säveltämisestä: "Aiheet ovat aina kansallisia, laatu kansainvälistä."

Eihän Carmen ole ooppera vain espanjalaisen tupakkatehtaan työstä."

Rakkaani merikapteeni ei ole sekään elokuva Irlannista, vaikka se Irlannissa tapahtuu. Eikä se ole elokuva vain kahden vanhan ihmisen rakkaudesta. Romanttista nenäliinaelokuvaa odottavat huomaavat löytävänsä paljon muuta, ihan niitä ihmisen elämän perusasioita. Valta, rakkaus, raha, vain niistä kannattaa tehdä taidetta sanoi aikanaan samainen Aulis Sallinen. Ehkä myös ihmisen luottamuksesta ihmiseen.

Olen toistaiseksi nähnyt tämän elokuvan kahdesti. Se on ollut toisella kerralla eri elokuva kuin toisella. Odotan innolla kolmatta. Neljännen kerran näkökulman olen jo päättänyt.

MAAILMA AUKEAA HITAASTI

Rakkaani merikapteeni ei muistuta ihmisen Klaus Häröä vähän vähää, mutta hänen aiempien elokuviensa henkeä hyvinkin paljon. Kun Härö on nopea käännteissään, eteenpäinkatsova, tietävänoloinen, osaa-

Elokuvan pääparin, merikapteeni **Howardin (James Cosmo)** ja hänen kodinhoitajansa **Annien (Brid Brennan)** välinen suhde muodostaa yhden elokuvan keskeisistä jännitteistä. Katse on tavattoman tärkeä elokuvaelementti, katse ja sen suunta. Merelle, toiseen ihmiseen, taaksepäin vai eteenpäin?

Klaus Härö tekee elokuvia suhteellisen harvoin, mutta jokainen onkin sitten katsomisen, itse asiassa monen katsomisen arvoinen. Tämä kuvakulma on ohjaajan itsensä ehdottama, myöhemmin jutussa on toisenlainen, kirjoittajan kuva.

va ja suorastaan vauhdikas, elokuvan poljento on hidas, toimintaa vähän ja sen ihmiset etenevät kuin kohtalon ohjaamina, ehkä ahdistuneinakin. Maailma vie eivätkä päähenkilöt juurikaan pane vastaan, eivät aina osaa edes valita suuntaansa. He eivät osaa tai eivät voi.

Kaikilla kolmella päähenkilöllä, merikapteeni Howardilla, hänen tyttärelään Gracella ja kolmanneksi keskeiseksi hahmoksi nousevalla Anniella on kaikilla oma menneisyytensä ja sen tuomat varjot. Elokuva tapahtuu kuitenkin ennen muuta nykyhetkessä, tässä ja nyt. Mutta kuten aina elämässä: nykyhetkeä ei voi ymmärtää tunteematta menneisyyttä. Tragedia syntyy, kun menneisyyttä ei ymmärretä yhdenmukaisella tavalla, kun sitä ei edes haluta tuntea.

Grace on menettänyt äitinsä varsin nuorena – ja samalla Howard vaimonsa. Elokuvassa ei Gracen äiti tai hänen sairautensa oikeastaan näy, mutta se on kaikkialla läsnä. Se vaikuttaa ennen muuta Gracen elämään, hän joutuu kantamaan vastuuta äidistään, vaikka on itse vasta lapsi.

Howard erakoituu, tytär Grace tietää, että ainoa oikea paikka isälle olisi vanhainkoti tai hoitolaitos, jossa hän eläisi jatkuvasti valvotussa ympäristös-

sä. Howardille ajatus on mahdoton. Yksi elokuvan keskeisistä teemoista onkin ihmisen vastuu läheisistään myös silloin, kun se vastuuntunnon kohde panee vastaan, minkä jaksaa.

Rakkaani merikapteeni on tavattoman rikas elokuva jo senkin takia, että sen näkökulmat aukeavat katsojalle monessa vaiheessa, monilla tavoin. Tässä ei ole sankareita eikä syyllisiä, vaan ihmisiä keskellä elämää, joka ei todellakaan suju kuin tanssi – paitsi lyhyinä onnen hetkinä. Kun massatuotetut elokuvat tarjoavat meille maailman valmiissa järjestyksessä: hyvät ovat hyviä, pahat pahoja, lapset lapsia ja aikuiset aikuisia, Merikapteeni auttaa meitä näkemään hyvyyden eri asteikkoja ja näkökulmia.

Tottakai tässäkin elokuvassa, kuten elämässä yleensä, on oikeaa, ehdottomakin hyvyttä, siis lapsia. Useammin kuin kerran on tehty tuhoutuvaa maailmaa kuvaavia dystopioita, joissa lapsia ei enää synny. Pahempaa on vaikeata kuvitella.

PIENYMPÄRISTÖ

Klaus Härö korostaa, että elokuvan keskeisen ympäristön, merikapteenin talon löytyminen on onnekas sattuma,

mutta se on myös tarmokkaan työn tulos. Filmin tekijät löysivät aika lailla toisenlaisen talon kuin elokuvassa esiintyy, lordin entisen kotitalon, joka eli joskus ensimmäistä elämäänsä puutarhoineen ja palvelijoineen. Se on huonejärjestystä myöten, pienemmistä asioista puhumattakaan, rakennettu tämän elokuvan näyttämöksi.

– Elokuvan lavastaja **John Hand** oli sen synnyssä tavattoman tärkeä henkilö. Meillä oli melko lailla onnea talon löytymisessä, mutta talon yksityiskoh-

Elokuva toinen pääpari: samainen Howard ja hänen tyttärensä Grace (Catherine Walker). Kuva on elokuvan sisällön kannalta osuva: Grace palvelee isäänsä, joka osaa olla autuaan palveltavana. Muut, Howardin lapset ja heidän puolisonsa ovat sivurooleissa, kuten kuvassa.

dat ovat pitkälti John Handin luomia. Suunnittelimme pienympäristöt – esimerkiksi tapahtumien kannalta tärkeä keittiö rakennettiin yhteen talon huoneista. Yhdessä kuvaaja **Robert Nordströmin** kanssa me etsimme kuvauskohtia ja kuvakulmia, veimme tavallaan käsikirjoituksen tapahtumapaikoille. Me kävimme talon läpi yhdessä, Härö kertoo. Koronakaranteeni vielä mutkisti aikatauluja.

Taloon liittyy muutakin: löydetty talo vaihtoi omistajaa kesken elo-

kuvan valmistelujen ja hetken näytti siltä, että sitä ei voitaisikaan käyttää kuvauksissa. Onneksi omistajanvaihoksen taitekohta oli riittävän pitkä ja elokuva voitiin kuvata. Sittemmin talo on löytänyt itselleen jälleen uuden elämän, se on muuntautumassa bed and breakfast -käyttöön. Tämä tiedoksi lomaa Irlannin luoteisosissa, Achillin saaren nurkilla suunnitteleville. Olen muuten asunut yhden talven linnuntietä lentäen melkein vieressä, Clew Bayn toisella, eteläisellä rannal-

la. Hetkeäkään en tuntenut oloani ek-syneeksi, en Clew Bayn rannoilla enkä elokuvateatterissa.

Leikkaus on elokuvantekemisen kovinta ydintä, ja sen avulla on luotu myös suuren ja pienen ympäristön yksityiskohtia. Käsikirjoituksen kannalta tärkeitä omenapuita ei kapteenin talolta löytynyt, vaan ne etsittiin muualta ja leikattiin mukaan elokuvan tapahtumiin. Eikä löytynyt omenoitakaan, ne ostettiin, kertoo Härö. Kuva täydentyi ehjäksi.

Lyhyitä onnenhetkiä, lasten valaisemia. Howard luo uutta omenoista, jotka ovat nousseet tärkeään rooliin vasta Annien myötä.

KAIKEN TAKANA IRLANTI

Elokuva tapahtuu tietysti aina jossakin, todellisessa tai fiktiivisessä ympäristössä. Joskus ympäristö on tapahtumien kannalta keskeisessä roolissa, joissakin elokuvissa kameraa ei viedä pois yhdestä huoneesta ja tapahtumat voisivat sattuakaan ihan missä tahansa maassa, maanosassa tai taivaankappaleella.

Nyt ollaan Irlannissa, luoteessa, Mayossa, ja hyvin tietoisia siitä, missä ollaan. Irlanti on läsnä, mutta kuitenkin

taustalla. Jos haluaa sanoa asioita yksityiskohtaisella tarkkuudella, Irlanti on pienessä roolissa, mutta irlantilaisuus aika isossa. Ympäristö hengittää läsnäolevana ja sitä on ilo seurata. Irlannin ystävä, mene katsomaan tätä elokuva!

Merikapteeni on kuitenkin elokuva ihmisistä ja heidän välisistään suhteista, eikä elämässä paljon muuta tärkeää olekaan. Kun menen katsomaan tätä elokuvaa neljättä kertaa, katson ihmisten ohi, vain Irlantia. Mutta vasta neljännellä ker-

ralla. Kolmannesta en vielä tiedä.

Ei tämä elokuva komedia ole eikä oikein tragediaakaan, vaikka se päättyy kuolemaan, niin kuin kaikki muukin. Mutta sinä ohikiitävänä hetkenä, jota kutsutaan elämäksi, meillä on mahdollisuus elää, rakastaa ja tarttua hetkiin. Toinen vaihtoehtomme on resignaatio, luovuttaminen. Kuten Grace sanoo yhdessä elokuvan ydinkohtauksessa.

”En jaksa sitä, että minua alituisesti rangaistaan toisista huolehtimisesta.”

Clew Bayn rannoilla, luoteisessa Irlannissa. Maisemien, ympäristöjen löytäminen ja oikeiden valitseminen on ohjaajan keskeistä ammattitaitoa. Rakkaani merikapteeni -elokuvan miljöö olisi toki voinut olla aurinkoinen tori jossakin iloisessa eurooppalaisessa kaupungissa. Se olisi ollut omituinen elokuva.

Klaus Härö kirjoittajan näkemänä. Sama kamera, sama objektiivi ja ennen muuta sama henkilö kuvassa. Eri kuva.

KELLARISTA NOUSEE UUSI *Irlanti*

Syksyinen festivaali täynnä musiikkia on Suomi-Irlanti Seuran varma tavaramerkki. Festareita on järjestetty ikäjoista alkaen, ei nyt satoja vuosia, mutta kymmeniä kuitenkin. Niiden muoto ja konserttien pitopaikat ovat vaihdelleet, mutta laatu ei.

Tällä kertaa olimme kaivautuneet syvälle isänmaan poveen, kerrokseen numero -1, jossa luojan kiitos oli esiintymislavan lisäksi baari ja vessa. Ja musiikkia riitti tuntien ajan, pitkälle ohi kilttien lasten nukkumaanmenoajan. Onneksi paikalla oli muitakin.

Paikan nimi oli – ja on yhä – **Nyyrikki**, kohtuullisen syvällä Käpylän sydämessä ja maaperässä. Tarjolla oli – maksua vastaan – ruokia ja juomia ja kolme aivan ihanaa musiikillista kokonaisuutta, joita pääsi kuuntelemaan ja katselemaan kunhan lunasti upean Pääsylipun. Yksi Nyyrikin ehdoista konserttillemme oli yleisen tavan mukaan riittävä liikevaihto – että sitä ei tulla musiikkia kuuntelemaan pelkkää hopeateetä siemailen. Eivät ennen tunteneet meitä, nyt tuntevat. Rajat rikoutuivat helposti jo alkuillasta, mutta onneksi ne olivat joustavia, ainakin ylöspäin. No prob, sanoisi irlantilainen.

Mutta pääasiaan: musiikkiin. Illan aloitti **Freemanin** vetämä trio, joissa muina ääntentuottajina olivat **Ilona Ala-Leppilampi**, vokaalit ja viulut, **Vesku Mattila**, kitara ja ihmisäänet sekä tietysti Freeman itse.

Heidän musiikkinsa mukana samoilimme vihreällä saarella, mutta myös muualla sumun seassa, siis maantieteellismusiikillisesti. Kotoisissa illanvietoissa emäntä tietää onnistuneensa ruokien tekemisessä, kun niitä ei juuri mainita, syödään vain ja suurella halulla. Näin kävi nytkin, ei siis syöty, vaan kuunneltiin. Läsnäolijat istuivat paikoillaan kuin lumottuina ja ostivat lisää liikevaihtorajan ylitystä vasta tauoilla. Kuuntelivat kelttien soivia helmiä.

Pääsylippu oli disainattu illan merkityksellisyys huomioon ottaen. Ihan kaikki eivät menneet, mutta monet kyllä. Ei ollut Nyyrikissä ikävä.

Freeman trioineen vauhdissa perinteisen ja uudistuvan irkkumusiikin pauloissa. Vasemmalta Vesku Mattila, Freeman itse ja Ilona Ala-Leppilampi, jälkimmäinen lainassa Antseista.

TRIO KASVOI SUUREKSI MUSIIKIKSI

Illan spesiaalivieras oli **3's Company**, joka koostui laulusolisti **Harry Bentistä**, kitaristi **Petri Hakalasta** ja kitaristi **Kalle Jämsenistä**. Asiaa tuntevat tiesivät tietysti, että kyseessä oli äärimmäisen tyypistetty versio Korkkijalasta, tuosta 1980-luvun vihreästä valosta suomalaisessa musiikki-elämässä. Illan ylimääräinen, suorastaan superlisä oli **Kari Reiman**, joka on loistanut irkkumusiikin kirkkaimpana tukipilarina (!) Suomessa vuosikymmenet. Siis jonkin aikaa tuonakin iltana 3's Company oli ainakin 3,5 tai oikeastaan 4.

Harry Bent oli laulusolistina tavanomaisen sykähdyttävä, jota oli suoraan pakko pysähtyä vain kuuntelemaan vaikka olut kuinka väljähtäisi. Ohjelmistossa oli uutta, mutta myös paljon hyväksi koettua, tuttua musiikkia. *Hard times, hard times, come again no more*. Niistä ei ollut kyllä tietoaakaan Nyrikin tunnelmallisissa tiloissa. Hetken aikaa tuntui jopa siltä, että maailma on erinomaisessa järjestyksessä, ainakin siltä osalta, mihin tämä musiikki kantautui.

Ihan varovaisena vinkkinä tietokoneidensa ääressä maailmantuskaa poteville: kurkatkaa YouTuben irlantilaiseen tarjontaan, sammuttakaa valot, sytyttäkää kynttilä, sulkekaa silmät ja kohottakaa huulille lasi mustaa, jolla on valkoinen pörö – ja kuunnelkaa.

JAILTA JATKUI

Kolmas esiintyjätrio, joista siis edellisessä oli neljä jäsentä, oli **Ants in Pants** eli edellä mainittu Ilona sekä **Lasse Suurkari**, gtrs ja vcls. Heidät täydensi trioksi sametti- mutta vahvaääninen **Frank Boyle**, joka olisi koko maailman tuntema levytähti, jos olisi sinisilmäinen ja sattunut syntymään Kaliforniassa.

Jälleen musikat osoittivat tuntevansa irlantilaisen perinteisen genren jopa paremmin kuin omat eteisensä. Siitä huolimatta he osasivat tuoda kuuntelijoiden iloksi uutta ja vielä paikkaansa irkkumusiikin kaanonissa hakevaa. Ja kuuntelijat kuuntelivat.

Jos illasta pitäisi ehdottomasti löytää jotakin negatiivista, se oli ajan väjäämätön, mutta lievästi sekopäinen kulku. Se kului suhteellisesti, niin kuin kaikki aika **Einsteinin** mukaan, mutta erraattisesti varioiden. Siis välillä aivan liian nopeasti, illan hiipuessa väsyrajan tunnelmiin

liian hitaasti, kuin tauoilla. Järjestäjien on tästä opittava yksi asia: rennon sotilaallisen ajankulu ja ohjelmiston ajoitus, jotta yleisö olisi virkeä ja parhaimmillaan koko illan. Musikat, he kyllä olivat uupumattoman ihania, mutta tässä oli tietysti eroa ammattisoittajien ja amatöörikuuntelijoiden välillä. Ensi kerralla tiiviimmin, jotta kaikki pysyvät kydyssä.

Tilata Nyriikki oli varsin sopiva tarkoitukseensa, siis musiikin kuunteluun ja juomien maisteluun. Paikka on intiimi, mutta riittävän väljä meille suunnitellen seitsemälle kymmenelle. Kaikille oli tilaa, kaikille istuin, kaikki kuulivat.

Hieno ilta kaikkiaan!

Baarimikkomme huolehti kaikista tasapuolisesti ja ammattitaidolla, ja totesi hyvin pian, että suomalaiset ja irlantilaiset ovat maineittensa veroisia eikä huolta tarvitse kantaa.

3s Company eli (oikealta) **Harry Bent**, **Kalle Jämsen** ja **Petri Hakala**. Eihän keskivanhoja herroja voinut kuunnella kuin korvat tarkkoina ja silmät kirkkaina (se oli vaikeaa). Tämän kirjoittajan lapset syntyivät 1980-luvun alkuvuosina ja silloinen musiikki meni paljolti ohi vaipojenhakureissuilla. Onneksi löytyi tulevaisuus.

Illan viimeiset. Tämä ilta kesti pitkään, mutta loppui liian lyhyeen. Viimeisinä mutta ei suinkaan vähäisimpinä lavalle siirtyivät **Ants in Pants** **Frank Boylen** vahvistamina. Vasemmalta **Lasse Suurkari**, **Frank** ja edellä mainittu **Ilona**.

IRISH FREE STATE 100 YEARS

Finnish-Irish Society is arranging a seminar on the subject of a hundred years of free Ireland on November the 30th at 3.30 pm at Eurooppasali, Malminkatu 16, Helsinki.

The speakers are

Stephen Murphy, Deputy Head of Mission of Irish Embassy

Brendan Humphreys, Senior Researcher of Aleksanteri Instituutti, University of Helsinki

Matti Sovijärvi, Editor of Shamrock

Juha Jokela, Programme Director of Finnish Institute of International Affairs, will join the speakers in panel discussion.

Admission is free.

FINNISH-IRISH SOCIETY RY

Puustellinrinne 3 A 8, 00410 Helsinki
Y 0797582-0

Nordea FI81 2001 1800 0192 29
info@finnish-irish.fi | www.finnish-irish.fi

OSASTOT/BRANCHES

Jyväskylä

Pj./Chair: Timo Hautala
Lehtorannantie 10 B 29, 40520 Jyväskylä
Puh./Tel. 040 541 8645

Kuopio

Pj./Chair: Eila Kumpulainen
Telakkakuja 3 B 10, 70100 Kuopio
Puh./Tel. 040 585 4528

Oulu

Pj./Chair: Markus Lampela
Oivantie 7, 90580 Oulu
Puh./Tel. 040 417 6414

Pori

Pj./Chair: Vesa Turvanen
Työmiehenkatu 1 as. 1, 26100 Pori
Puh./Tel. 044 572 4392

Salo

Pj./Chair: Arto Pasio
Portimonkatu 8 A12, 24100 Salo
Puh./Tel. 044 217 8689

Tampere

Pj./Chair: Sirpa Saari
Hampulankatu 23 B 7, 33730 Tampere
Puh./Tel. 045 6797 839
sirpa.saari73@luukku.com

Turku

Pj./Chair: Veli-Matti Kauppinen
velluk73@gmail.com

Äänesseutu

Pj./Chair: Pasi Peuranen
Vesakkotie 12, 44150 Äänekoski
Puh./Tel. 050 587 5371

JOHTOKUNTA / THE BOARD

Puheenjohtaja/Chairperson

Paula Uitto

Varapuheenjohtaja/Vice-chairman

Otso Nykänen

Rahastonhoitaja/Finances

Kari Liinakoski

Sihteeri/Secretary

Satu Wakkola

Jäsenet/Members

Eero Aro, Heli Gäsman,
Leo Hesanto, Ilkka Hänninen,
Katja Ritari, Matti Sovijärvi

26.11. COOK-IN

Ilta täynnä hyvää ruokaa, kunhan osallistut sen tekemiseen. Työntäyteinen alkuiltä muuttuu juhlavaksi illalliseksi ruokien valmistuttua. Ilmoittautuneille tarkat tiedot muun muassa omakustannushinnasta. Seuraa nettisivujamme.

3.12. IRLANNIN SÄVELIÄ SUOMEKSI

Kalevi Toosi on vuosia kääntänyt Irlannin musiikkia suomeksi, ja sanoituksia on saatu lukea Shamrockin sivuilta. Tässä tilaisuudessa on mahdollisuuksia kuulla niitä sävelinä. Kannattaa tulla kuulemaan, kaksi kulttuuria kohtaavat, Paikkatiedot netissä.

10.12. JOULUASKARTELU

Puuhaa lapsille ja lapsenmielisille joulun kaunistamiseksi. Paikkatiedot netissä.

5.12. A RATHER SMALL CHRISTMAS

Valmistaudumme Tasavallan Presidentin itsenäisyyspäivän vastaanotolle omalla pikkujoulullamme, ihan niin kuin aina. Ennen muuta hyviä ihmisiä, hyvää seuraa, hyvä henki ja hyviä maistiaisia. Paikkatiedot netissä.

PYHÄN PATRIKIN RIEMUISA BILETYS

Maaliskuun puolessa välissä vietetään kaikkialla maailmassa maailman vihreintä juhlaa. Kyse ei ole mistään pikkutapahtumasta: **Chicagossa** yksi joki värjätään vihreäksi, normaalisti punaisissa paidoissa pelaavan **Bayern Münchenin** kotistadion **Allianz**-areena muuttuu vihreäksi, Washingtonin Valkoinen Talo on sekin yhden päivän varsin vihreä (**Jo**en suku on Irlannista!) ja vaikka mitä muuta.

Helsingissä juhlat järjestetään 18.3. klo 18 alkaen

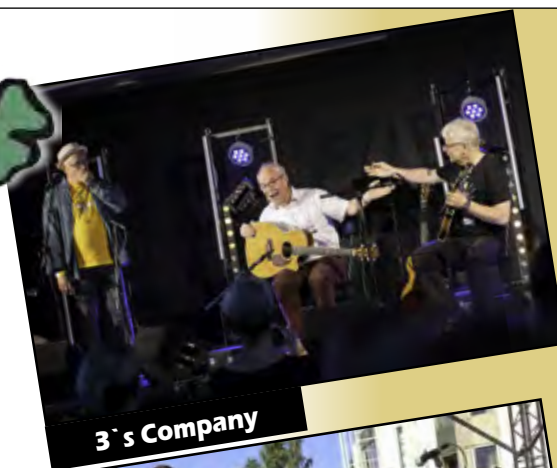
Jätkäsaarella, Malta-talossa, Välimerenkatu 13, ja tervetulleita ovat Suomi-Irlanti Seuran jäsenet kumppaneineen ja Malta-talon asukkaat. Yksin näiden juhlien takia kannattaa liittyä Suomi-Irlanti Seuraan tai muuttaa Maltaan. Luvassa on ohjelmaa, ruokaa, juomaa, ihanaa seuraa ja hultatonta hauskanpitoa. Pukeudu vihreään! Paikalle pääsee kävellen, taksilla ja tietysti raitiovaunulla 9, jonka pysäkki "Välimerenkatu" on talon edessä.

Wikimedia Commons

SALO IRISH FESTIVAALI

to 2.3. - la 4.3.2023

Torstai 2.3.

Kahvikonsertti
Perniön kunnantalo klo 13
The Green Hope

Perjantai 3.3.

Aamustartti Tupurin päiväkotii The Green Hope
Etkot Bar Bizarre klo 21
Leprechauns ja lopuksi jamit

Lauantai 4.3.

Irkkumusabrunssi
Ravintola Musine klo 11-15
Live musaa klo 11-13 ja
full Irish Breakfast. hinta 29 euroa.
Päivähetki Salon pääkirjasto klo 13
Leprechauns

PÄÄKONSERTTI:

Kulttuuritalo Kiva 4.3.2023 klo 17

• **Celt Division** • **3`s Company** •

Lipunmyynti ja varaukset: irkkufestari.salo@gmail.com

Liput 20 e, ryhmille ennakoon 15 e. Lisätietoa: www.facebook.com/saloirishfest/

Jamijatkot Ravintola Musine 21
The Green Hope ja
open stage.

Iloa Saloon - Craic!

Tapahtumaa tukee Salon kaupungin
yleiset kulttuuripalvelut.

OP Lounaismaa

Ambasáid na hÉireann
Embassy of Ireland

Lounea

Bar Bizarre

ÄÄNI JA MEDIA
Solo

SALON SEUDUN SANOMAT
Parasta paikallista